

- Az ifjúság „kis alkotmánya”
- Ki mire emlékszik
- Újfajta gólyaképzés
- Szórakozott professzorok

SZEGEDI

Egyetem

IX. évf. 11. szám A SZEGEDI FELSOOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK LAPJA 1971. október 8.

Számvetés és erőgyűjtés félévszázad után

Ünnepi beszélgetés dr. Márta Ferencel, a tudományegyetem rektorával

A történelem időszámításában 50 esztendő rövid idő. Hazánkban is több mint 600 éves múltra tekint vissza a felsőoktatás. A szegedi egyetemek mégis megállnak egy pillanatra az első félévszázad után, hogy visszapillantssanak az eltelt 50 esztendő sikereire, tapasztalataira, s egyben erőt gyűjtsenek a következő 50 esztendő munkájához is.

Mi indokolja, hogy a fiatal szegedi egyetemek ilyen nagy ünnepségsorozat-tal adoznak az 50-ik születésnapnak?

— Ezzel a kérdéssel kerestük meg dr. Márta Ferenc egyetemi tanárt, a József Attila Tudományegyetem rektorát, akinek, mint az ünnep szónokának, az utóbbi időben alkalma volt elmerülni a szegedi felsőoktatás történetében és összegezni az eltelt időszak tanulságait.

— A mi egyetemeink valóban ifjú intézmények — állapította meg válassza bevezetőjében dr. Márta Ferenc. — Ma mégis bizonyos büszkeséggel mondhatjuk a velünk ünneplő vendégek, a bennünket korban-rangban megelőző testvéregyetemek, országunk és városunk vezetői előtt, hogy helyt álltunk az ifjúság tudásának gyarapításában, a tudomány művelésében és számos eredménnyel járultunk hozzá a általános haladáshoz hazánk és népünk érdekében.

— És bár egyetemeink csak 50 esztendősek, nem feledkezhetünk el arról, hogy Szeged városa másfél évszázados küzdelmet folytatott azért, hogy egyetemet mondhatson magáénak, az 1970-ből származó szavakat idézve, hogy „a filozófiának széket emelhesen”. Végül is a város oly régi kívánságának teljesülését — paradox módon — a háború elvesztése hozta meg. Hiszen mint köztudott, a szegedi egyetem jogelődje a kolozsvári egyetem volt, amelyet az első világháborút követő békeszerződés folytán Magyarország területére kellett áthelyezni. A város áldozatvállalása ebben a nehéz időszakban is megnyilvánult: akkori polgármestere **Somogyi Szilveszter** nagy aktivitással járt el az egyetem létrehozása ügyében, így sikerült az oktatás megindulásához szükséges anyagi feltételeket rövid idő alatt biztosítani.

Olyan épületeket kapott az egyetem, amelyek még ma is intézményeink tulajdonában vannak, s amelyek hozzájárultak a városkép szépítéséhez is. Gondolok itt például a Rerrich Béla tervezte Dóm tér építészeti kompozíciójára, vagy a Tisza parti klinika sorra.

Az akkor emelt épületek igazi jelentőségét azonban nem szépségük, hanem a bennük elhelyezkedő tudományos intézetek adják meg, hiszen ezekben évtizedek óta világszerte elismert kutató tevékenység folyik.

— A jubileum jó alkalom éppen a tudományos sikerek felemlítésére. Arra kérjük tehát, hogy ezekről az eredményekről is beszéljen olvasóinknak.

— Mint egyik tudósunk száz évvel ezelőtt megállapította „az egyetemet nem a néma falak, hanem tanárai szelleme alapítja meg”. Ma ezt a mondatot úgy módosíthatnánk, hogy az egyetemet oktatóinak és ifjúságának szelleme teszi egyetemmé. Ennek megfelelően szívesen emlékezünk azokra az elhunyt, vagy már nem nálunk működő tudósokra, akiknek szelleme mozgással, élettel telítette a néma falakat. Mindannyiukat felsorolni természetesen a tudománytörténet feladata, itt csak néhányat emelhetünk ki a legnagyobbak közül. Hiszen egyetemeinken tanítottak és kutattak **Búza László** a

nemzetközi jog, **Erekly István** a közgazgatási és pénzügyi jog, **Polner Ödön** a magyar közjog területén. Itt ért el jelentős eredményeket **Baló József** a kórbonctan, **Issekutz Béla** és **id. Jancsó Miklós** a gyógyszerészet, **ifj. Jancsó Miklós** és **Rusznayk István** a belgyógyászat, **Miskolczi Dezső** az elmekörtán, **Szent-Györgyi Albert** a biokémia kutatásában, **Csengerly János** a klaszszika-filológia, **Imre Sándor** a neveléstudomány, **Mészöly Gedeon** a finn-ugor nyelvészet, **Sik Sándor** a magyar irodalomtörténet területén. Maradandót alkotott **Apáthy István** az állattan, **Gombás Pál** a fizika, **Riesz Frigyes**, **Haar Alfréd**, **Keréki János**, **Székelyfalvi-Nagy Gyula**, **Rédei László** a matematika kutatásában.

— Egyetemünk professzoraként nyerte el a Nobel-díjat **Szent-Györgyi Albert** az izommozgás biokémiájának területén elért tudományos eredményéért.

Szegedről kapta nevét az a matematikai iskola, melyet lényegében **Riesz Frigyes** alapozott meg. Az *Acta* néven megjelent és máig is megjelenő kiadványsorozatok kibocsátása már 1922-ben megkezdődött, s számos régi Actánkat az irántuk megnyilvánuló nagy érdeklődés miatt, az elmúlt években újra kellett nyomtatni.

Említésre méltóak továbbá azok a haladó s azóta híressé vált kezdeményezések is, amelyek az ifjúság köréből indultak ki, így például a **Budai György** által 1929-ben életre hívott agrár-settlement mozgalom, vagy a

(Folytatás a 2. oldalon.)

Mi, a két szegedi egyetem rektora és tanácsa, köszöntjük e sorok olvasóit

EGYETEMEINK, AMELYEK EGYKOR UGYANAZON UNIVERSITÁS KÜLÖNBÖZŐ KARAIKÉNT MŰKÖDTEK, ALAPÍTÁSUK 50. ÉVFORDULÓJÁHOZ ÉRKEZNEK. EZT AZ ÖRVENDETES ESEMÉNYT RÉGI SZOKÁS SZERINT JELENTJÜK A TUDOMÁNYOS VILÁGNAK. SZERETNÉNK, HA MINDAZOK, AKIK ISMERIK A TUDOMÁNY MŰVELÉSE ÉS A FIATALOK OKTATÁSA TERÉN VÉGZETT MUNKÁNKAT, OSZTOZNÁNAK ÖRÖMÜNKBEN. A TISZAPARTI VÁROSBA ERKEZŐ VENDEGEINK TANÚI LEHETNEK ANNAK, HOGYAN DOLGOZUNK ITT A SZOCIALIZMUS MEGALAPOZÁSÁN, MIT ÉRTEK EL EGYETEMEINK AZ IGAZSÁG ÉS EMBERSÉG FÉNYÉNEK TERJESZTÉSÉBEN, MIVEL JÁRULTUNK HOZZÁ A TUDOMÁNYOK GYARAPÍTÁSÁHOZ.

A JUBILEUM MEGEMLEKEZÉSÉRE — 1971. OKTÓBER HÓ 9—12 NAPJÁIRA — TISZTELETTTEL ÉS SZERETETTEL MEGHÍVJUK.

Tóth Károly ↔ *Márta Ferenc*

A JÓZSEF ATTILA TUDOMÁNYEGYETEM REKTORA

A SZEGEDI ORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM REKTORA

ÜNNEPI PROGRAM

Október 9-én

18 óra
A két egyetem hallgatóinak fáklyás felvonulása az egyetemek központi épületéhez.

Az ifjúság nevében **dr. Vetró Gábor** KISZ-titkár köszönti az egyetem vezetőit és vendégeit.

Nagy László: József Attila c. verse. József Attila — Bárdos: Dolgozni... c. énekkari száma.

A ifjúság nevében **Vastagh Pál** KISZ-titkár emlékezik meg az évfordulóról.

A József Attila szobor megkoszorúzása.

Az egyetemek életét, fejlődését bemutató ünnepi kiállítás megnyitása.

Megnyitót mond: **dr. Csákány Béla** rektorhelyettes.

19.30 óra

A két egyetem rektora fogadást ad a központi épület Aulájában. (Meghívtak részére)

20 óra

Az Egyetemi Stúdió előadása. Bemutatásra kerül az „Örök Elektra” című összeállítás. (Auditorium Maximum).

Október 10-én

10 óra

Ünnepi diszülés a Szegedi Nemzeti Színházban.

A diszülést megnyitja **dr. Tóth Károly**, a Szegedi Orvostudományi Egyetem rektora. Ünnepi beszédet tart **dr. Márta Ferenc**, a József Attila Tudományegyetem rektora.

Műsor: Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus. Előadja a Szegedi Zenebarátok Kórusa, vezényel **Vaszy Viktor** zenei főigazgató. A szólót énekli **Simándy József** Kiváló Művész, a Magyar Állami Operaház tagja.

17 óra

A két egyetem Tanácsa fogadja az Egyetemek és Főiskolák képviselőinek köszöntését. (Aula)

20 óra

Az egyetemi hallgatók kultúrscsoportjainak bemutató előadása. (Auditorium Maximum)

Október 11-én

10 óra

A József Attila Tudományegyetem és a Szegedi Orvostudományi Egyetem Tanácsa, a hivatalos delegációk és a meghívottak átvonulása az Egyetem Központi épületéből (Dugonics tér) a díszdoktorrá avatás helyére (Városi Tanács, Széchenyi tér).

10.30 óra

Díszdoktorrá avató tanácsülés a Városi Tanács dísztermében.

16 óra

Díszdoktorok székfoglaló előadásai.

Aulában:

16 óra **Viktor Mihajlovics Csikvadze** professzor, az állam- és jogtudományok honoris causa doktora.

16.40 óra **Paul Alekszandrovics Ariste** professzor, a bölcsészettudományok honoris causa doktora.

17.20 óra **Denis Sinor** professzor, a bölcsészettudományok honoris causa doktora.

18 óra **Borisz Ivanovics Sztjepanov** professzor, a természettudományok honoris causa doktora.

18.30 óra **Rédei László** professzor, a természettudományok honoris causa doktora.

Szemészeti Klinika előadótermében:

15 óra **Rusznayk István** professzor, az orvostudományok honoris causa doktora.

15.40 óra **Dr. Issekutz Béla** professzor, az orvostudományok honoris causa doktora.

16.20 óra **Dmitrijev Modeszt Lvovics** professzor, az orvostudományok honoris causa doktora.

17 óra **Dr. Bacsich Pál** professzor, az orvostudományok honoris causa doktora.

Szülészeti Klinika előadótermében:

15 óra **Kurt Mothes** professzor, a gyógyszerésztudományok honoris causa doktora.

15.40 óra **Thomas Symington** professzor, az orvostudományok honoris causa doktora.

16.20 óra **Hubert Meessen** professzor, az orvostudományok honoris causa doktora.

17 óra **Otto Mayrhofer** professzor, az orvostudományok honoris causa doktora.

A KIVILÁGÍTOTT KLINIKASOR

(Liebmann Béla felvétele)

(Folytatás az 1. oldalról.)

Szegedi Fiatalok 15 tagú Művészeti Kollégiuma, tagjai között Radnóti Miklóssal, Erdei Ferencel. E kollégium tagjai közül többen a felszabadulás után a magyar tudományos és művészeti élet vezetői lettek.

— A szegedi tudományegyetem büszke arra, hogy József Attiláról neveztek el. Késői elégtétel lehet ez azoknak, akik fájalták, hogy éppen erről az egyetemről tanácsolták el a nagy magyar költőt.

— József Attila az 1924-25-ös tanévben volt egyetemünk hallgatója. Mindenki előtt ismert, milyen körülmények között távozott el az egyetemről. Azt azonban már kevesen tudják, hogy az elhibázott lépés jóvátételével már 1936-ban megpróbálkozott Sik Sándor professzor, aki felajánlotta a költőnek, hogy szerezzen tanszékén doktorátust. Erre József Attila egészségi állapota miatt sajnos már nem kerülhetett sor. A tényleges jóvátételt tehát csak halála után adhattuk meg neki, amikor tudományegyetemünk 1963-ban öt választotta névadójának, s felállította ércszobrát a központi épület előtt.

— Ismeretes, milyen nehézségekkel kellett megküzdenie az egyetemnek a háborús években. A zavartalan működést a felszabadulás tette lehetővé. Mit jelentett egyetemünk életében a demokratikus átalakulás?

— Az egyetem demokratikus átalakulásának két jelentése van. Demokratikussá kellett válnia abban az értelemben, hogy az új társadalmi rendet szolgáló, s e társadalom igényeinek megfelelő intézményé alakuljon. Másrészt az egyetem szervezetét, belső irányítását is át kellett hatnia a demokratikus alapelvek. A felszabadulás óta megtett útra visszatérve megállapíthatjuk, hogy mindkét területen döntő változásokat sikerült elérni már a negyvenes évek végére, de az átalakulás folyamata még napjainkban is tart.

— Megváltozott mindenek előtt a hallgatók összetétele, s ezt a változást segítette a népi kollégiumok hálózata, valamint a szakértelességi tanfolyamok rendszere is. Az 1949—51-es évek oktatási reformjai egységes és korszerű ismeretanyaggal rendelkező értelmiségi szakemberek kibocsátását tették lehetővé. A belső fejlődés során háttérbe szorultak az egyetemi vezetés arisztokratikus vonásai, megjelentek a haladásért küzdő társadalmi szervezetek, s fokozatosan kivívták részvételüket az egyetem irányításában.

— Az egyetem történetének legjelentősebb szervezeti változására 1951-ben került sor. Ekkor vált ki az orvostudományi kar a közös egyetem kötelékéből és alakult önálló orvostudományi egyetemmé. Ettől kezdve mindkét egyetemen nagyarányú fejlesztési program valósult meg. De túl a területi fejlesztésen, az építkezéseken, megintcsak nem a falakra vagyunk a legbüszkébbek, hanem azokra, akik a megváltozott körülmények között ismét életet vittek a falak közé. Kegyelettel soro-

lom fel azoknak a tudósoknak nevét, akik már ebben az időszakban oktattak egyetemünkön, de ma nem ünnepehetnek velünk: Trencsényi-Waldapfel Imre a klasszika filológia, Budó Ágoston a kísérleti fizika, Kolosváry Gábor az állatrendszertan professzora.

— És milyen adatok tanúskodnak a jelenleg is működő oktatók-hallgatók eredményeiről?

— Ide kívánczok néhány számadat. Jelenleg a két egyetem oktatói közül tíz rendes vagy levelező tagja a Magyar Tudományos Akadémiának. A tudományok doktora címet 44-en, a tudományok kandidátusa címet 126-an nyerték el. Kossuth- vagy állami díjban 22 tudósunk részesült, többen két alkalommal is. Nem tekinthetjük véletlennek, hogy a Magyar Tudományos Akadémia első vidéki filiáléja éppen Szegeden létesült, s jelenlegi elnöke Szókefalvi-Nagy Béla professzorunk, a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának is tagja.

— Hallgatóink száma, amely az ellenforradalom utáni néhány évben átmenetileg csökkent, az utóbbi nyolc esztendőben állandóan meghaladja a háromezretet.

Fennállásuk 50 éve alatt a szegedi egyetemek például 4485 jogászt, 6335 tanárt, 360 más szakembert adtak az országnak.

— Úgy gondolom, viszonyozzuk azt az erőfeszítést is, amelyet Szeged városa annakidején az egyetemek felállításáért kifejtett. A klinikákon évről évre mintegy 30 ezer beteget ápolnak. A tudományegyetem 600 ezer kötetes könyvtára a város közönségének művelődését is szolgálja. Az elmúlt évben több millió forint értékű tudományos munkát végeztünk szegedi vállalatok megbízásából. Segítjük az építőipart, az olajipar fejlődését. Folytathatnánk a felsorolást, de talán hivalkodásnak tűnne. Hiszen munkánk felteletit végülis a termelő emberek, a kétkézi dolgozók és értelmiségiek biztosítják. Dolgozó népünk, szocialista társadalmunk az érdem, hogy tudósaink szabadon alkothatnak. Szeretnénk ezt az ifjúság oktatásával — nevelésével, a tudomány művelésével egyre magasabb színvonalon viszonyozni az elkövetkező 50 esztendőben is.

Az ifjúság „kis alkotmánya”

dr. Antalffy György
professzor az ifjúsági törvény előkészítéséről

Nemrég tárgyalta és fogadta el az országgyűlés az ifjúsági törvényjavaslatot, amelyet előzőleg a jogi és kulturális bizottság tagjai vitáltak meg. Az Országgyűlés Jogi Igazgatási és

Igazságügyi Bizottságának titkáráról dr. Antalffy György professzortól kérdeztük meg, hogyan zajlott le a törvény vitája, s milyen változások várhatók a törvény végrehajtásáról?

— Az új törvény, amelyet nevezhetünk az ifjúság „kis alkotmányának” is, tulajdonképpen nem tartalmaz ismeretlen részleteket — szögezte le a részletesebb magyarázat előtt dr. Antalffy György. Mint tudjuk, az MSZMP Központi Bizottsága 1970. februárjában hozta meg határozatát az ifjúság helyzetéről. Ezt megelőzően s a határozat megjelenése után is minden lehetséges fórumon vitakoztak a fiatalokról. Mire tehát a törvény megfogalmazására sor került, a tisztázatlan kérdésekben sikerült megfelelő álláspontot jutni. Ezért fordulhatott elő, hogy a két bizottság együttes ülésén érdemi változtatást senki sem javasolt az előterjesztés szövegében. Ugyanakkor mind a bizottságok, mind az országgyűlés vitáján nagy súlyt kaptak a végrehajtás és annak ellenőrzésének kérdései. Az egyes szakminisztériumok legkésőbb 1972 végéig intézkedéseket foganatosítanak majd a törvény szellemében. Mindnyájunk megnyugtatóra szolgálhat, hogy az illetékes állami és szövetkezeti szervek két évente kötelesek napirendre tűzni ifjúságunk helyzeteinek felülvizsgálását a törvényben foglaltaknak megfelelően.

— Melyek a törvény legfontosabb fejezetei?

— Az általános rendelkezések mellett foglalkozik az ifjúság nevelésével és oktatásával, részvételével a munkában, közreműködésével az állami és társadalmi életben, szociális helyzetével, egészségvédelmével, művelődésével, sportolásiával valamint társadalmi szervezeteivel. Tudnunk kell azonban, hogy ezek a fejezetek csak keretet adnak a megvalósításhoz, az ifjúsági törvény tehát kerettörvény.

— Professzor úr véleménye szerint mi a legfontosabb az új törvényben?

— A magam részéről azt a tényt emelném ki, hogy a törvény reflektorfénybe helyezi az ifjúságot, és a törvény erejével biztosítja, hogy valamennyi állami, szövetkezeti szerv megkülönböztetett figyelemmel foglalkozzon problémáival.

— Külön érdekesség számunkra a negyedik § második bekezdése, amely tudományos feladatot jelöl meg. Eszerint gondoskodni kell az ifjúság és egyes rétegei helyzetének tudományosan megalapozott kutatásáról, a valóságot híven tükröző megismeréséről. Ezeknek a kutatásoknak eredményeit az ifjúságpolitikai célkitűzések sikeres megvalósítása érdekében széles körben fel kell használni. Úgy gondolom, hogy a Magyar Tudományos Akadémia egyes intézeteiben, de a felsőoktatási intézményekben és bizonyos társadalmi szervek intézeteiben is összehangoltan kell majd elvégezni ezt a kutató tevékenységet.

— Vár-e a professzor úr bizonyos módosulásokat az egyetemi hallgatók

helyzetében a törvény végrehajtása során?

— Tulajdonképpen az egyetemeken a szervezeti és működési szabályzatot a hallgatóknak már biztosít olyan jogokat, amelyek az ifjúsági törvény szellemére utalnak. Úgy érzem azonban, hogy hallgatóink még nem élnek kellőképpen ezekkel a jogokkal. Például az egyetemi és kari tanácsokban nem hallatják elég gyakran a szavukat. Az a tapasztalatom, hogy a hallgatókat többnyire csak a szűkebb tantárgyi vagy évfolyam-kérdések érdeklik, nincs áttekintésük jelentősebb egyetempolitikai témák felett, vagy talán hiányosan informálják őket. Az aktivitás hiányának másik oldalaként említet, hogy egyetemünk tültségét előlódott az oktatók megbecsülése a tudományos munka javára, az oktató-nevelőmunka rovására. Feltétlenül számon kellene tartanunk azoknak a nevét, akik kiemelkedő szerepet játszottak a nevelésben, s nekik is érezniük kellene előléptetésüknek, jutalmazásuknak, hogy számítnak a munkájukra.

— Nem közömbös továbbá a jelenlegi egyetemi hallgatók számára, hogy a törvény szelleméből kifolyólag, annak végrehajtása során a pályakezdeket öt esztendőre figyelemmel kell kísérnie a munkahelyi vezetőknek. Kötelesek megvizsgálni, hogy a fiatalok munkabeosztása megfelel-e képzettségüknek, díjazásuk arányban áll-e a végzett munkával. A törvény vonatkozik az ifjúságon és a tanulóifjúságon kívül arra a korosztályra, amely most alakítja önálló életkörülményeit.

— Változások várhatók továbbá a pedagógusok felkészítésében az ifjúsági szervezetek segítségére, a KISZ választott tisztségviselőinek munkajogi védelmében; az ifjúsági turizmus fejlesztésében stb. Mindez természetesen az egyetemi hallgatókat is érinti.

— Megragadjuk az alkalmat hogy az ifjúsági törvény előkészítésén túl professzor úról a jogi bizottság munkájáról is érdeklődjünk.

— A jogi bizottság minden törvényt megtárgyal, különös szakértelemmel az igazgatási és igazságügyi jellegű törvényjavaslatokat. Legutóbb például a szövetkezeti törvényjavaslat tárgyalásánál öt módosító javaslatunkat fogadott el az országgyűlés. Én magam is javasoltam egy módosítást a törvény szövegében, nevezetesen azt, hogy a tagsági vitákat eldöntő szövetkezeti döntőbizottság elnökét és tagjait a közgyűlés az eredeti javaslat négy évével szemben öt évre válassza meg a szövetkezeti tagjai közül, így ugyanis a döntőbizottság túléli a vezetőséget és nem függ tőle.

— Legközelebb az egészségügyi törvényjavaslat vitájára kerül sor, de munkatervünkben szerepel például a fővárosi tanács ügyintézésével kapcsolatos vizsgálat is, amellyel a bürokrácia elleni küzdelmet szeretnénk szolgálni — mondta beszélgetésünk befejezéséig, Antalffy György.

F. J.

Az első világháború következményei folytán az 1872-ben Kolozsvárott alapított egyetem kénytelen volt eredeti székhelyét elhagyni és Szeged városa — mely már két évszázada meddő küzdelmet folytatott egyetem felállításáért — felajánlotta, hogy a kolozsvári egyetemet elhelyezi és működését messzemenő anyagi támogatással biztosítja. A magyar kormány tehát az 1921. évi XXV. törvényekkel a Kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemet Szegedre telepítette. (Az alapító törvényekről egyébként lapunkban is olvashatják olvasóink.)

Szeged városa a város közepén mintegy húsz kataszter holdnyi területet ajándékozott az egyetemnek, melyen korszerűen felszerelt klinikákat, a Dóm-téren pedig hatalmas összefüggő épülettömböt emeltek. Ugyancsak ebben az időszakban helyezték el a bölcsészettudományi és a természettudományi kar több intézetét a mai Ady-téri épületben.

A harmincas években bekövetkezett gazdasági válság azonban visszavetette az egyetem fejlődését. A takarékosági intézkedések következtében 62 tanszékéből 47 maradt, a hallgatók létszáma pedig 3577-ről 2168-ra csökkent. Az ellenforradalmi rendszer politikai és gazdasági viszonyai tehát nehezítették az egyetem oktatási és tudományos munkáját. Ennek ellenére az egyetem tudósai számos kiemelkedő eredményt értek el.

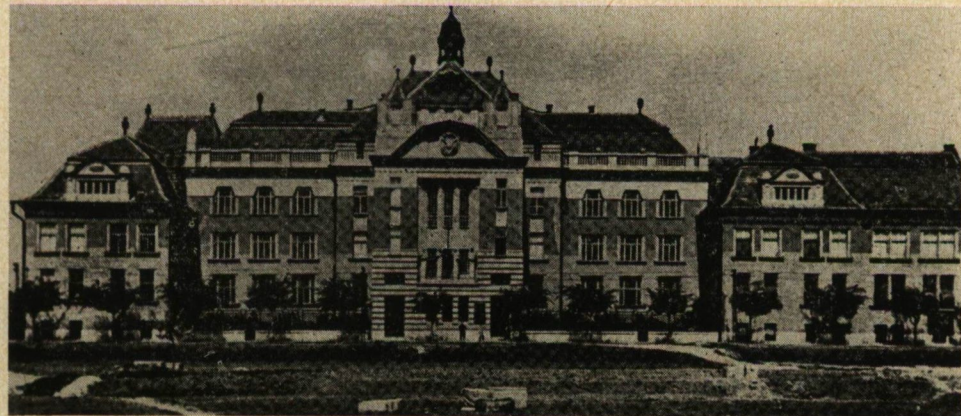
Első helyen kell említenünk az Orvosi Vegytani Intézet igazgatójának, Szent-Györgyi Albert professzornak a nevét, akit 1937-ben Nobel-díjjal tüntettek ki. De kiemelkedő tudományos munkásságot fejtett ki többek között — hogy csak azokat említsük, akik már nem működnek egyetemünkön, — a Jogtudományi Karon: Buza László, Ereky István, Polner Ödön; a Bölcsészettudományi Karon: Csengery János, Imre Sándor, Marót Károly, Márki Sándor, Mészöly Gedeon, Sik Sándor, Zolnay Béla; A Természettudományi Karon: Apáthy István, Haar Alfréd, Kerékjártó Béla, Riesz Frigyes, Budó Ágoston, az Orvostudományi Karon: Baló József, id. Isselkutz Béla, id. és ifj. Jancsó Miklós, Miskolczi Dezső, Rusznyák István.

Már ebben az időszakban hírnevet

A szegedi egyetemek történetéből

biztosítottak az egyetemnek az „Acta Universitatis Szegediensis” publikációi. Érdekes kezdeményezések indultak el a hallgatók köréből is. Megalapították a Szeged környéki parasztság életviszonyainak feltárását célzó úgynevezett agrársettlement mozgalmat, majd a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumát, amelynek tagjai közé tartozott például Radnóti Miklós, Erdei Ferenc, Hont Ferenc, Ortutay Gyula és Tolnai Gábor.

Az egyre jobban fasizálódó rendszer egyik látszatsikere, Észak-Erdély átmeneti visszacsatolása után az 1940. október 18-án kihirdetett törvények a Ferenc József Tudományegyetemet visszahelyezte Kolozsvárra, Szegeden pedig jogilag új egyetemet létesített, amelynek Horthy Miklós nevét adták. Ténylegesen a szegedi egyetem zömében az addigi oktatógárdával és általában a régi elhelyezéssel dolgozott tovább. Az említett törvény intézkedése folytán azonban a Jogtudományi Kar átmenetileg szünetelt. A második világháború alatt hozott fasiszta törvények és intézkedések nagy károkat okoztak az egyetemnek mind személyi, mind anyagi vonatkozásban.

A régi Vas- és Fémipari iskola épülete (Kálvária tér), amely 1921-től a Dóm-téri intézetek és a belklinikai tömb felépüléséig az orvoskaré volt. Itt helyezkedett el: a Sebészeti Klinika, a Belgyógyászati Klinika, valamint öt elméleti intézet: a Közegészségtan, Gyógyszertani, Gyógyszerismereti, Élettani, Orvosvegytani Intézet. A klinikákon és intézeteken kívül itt volt még az Egyetemi Gyógyszertár is.

12. számú épület is. A gyakorló iskolák elhelyezésére az egyetemé lett az Arpilis 4. útja 1. számú és az Árpád tér 2. számú épület. Néhány évvel ezelőtt felépült az új diákokthoz is Újszegeden.

Az Orvostudományi Egyetemen újjáépült a Gyermekklinika, helyreállították a Gyógyszertani Intézetet, a Bőrgyógyászati Klinika és a Szülészeti Klinika megsérült épületeit. Biológiai Tanszéket állítottak fel 1948-ban. A fogászati rendelőintézet önálló fogászati klinikává alakult. Tovább gyarapodott a tanszék, illetve a klinikák száma 1950-ben a Kórélettani és a II. Belgyógyászati Klinikával. Új korszerű épületet kapott a fogklinikát. Önálló tanszékké alakult a Gyógyszerismereti Intézet. Létrejött a Sebészeti Anatómiai és Műtéttani Intézet, valamint a II. Sebészeti Klinika. Külön épületet kapott a Biológiai Intézet. Később lehetővé vált a Szemészeti Klinika keretében egy külön trachoma-osztály felállítása. Saját otthonot kapott a Gyógyszerismereti Intézet és az Idegnyelvű Lektorátus, 1957-ben létrejött a Gyógyszerhatástani Intézet. Ugyanebben az évben a négy Gyógyszerstudományi Tanszék külön karrá szerveződött. Később Radiológiai Tanszéket is felállítottak, új szárny épülettel bővült a Szemészeti Klinika, létrehozták az Egészségügyi Szervezetani Tanszéket, az önálló Biokémiai Intézetet, a II-es Fogászati Klinikát. Elkészült a korszerű Semmelweis Kollégium is. Külön épületbe költözött a Fül-Orr-Gége Klinika 1964-ben, önálló Marxista-Leninista Tanszék alakult 1966-ban, 1968-ban átadták a hallgatóságnak a Jancsó Miklós Kollégiumot.

A felszabadulás utáni időszak legnagyobb változását azonban mégsem az egyetem területei bővítése jelentette. A legfontosabb átalakulás a hallgatóság összetételében és az oktatás tartalmában ment végbe. Míg a felszabadulás előtt a munkás-paraszt származású hallgatók arányszáma legfeljebb 4—5 százalékot tett ki, addig 1952-re elérte az 50 százalékot.

Az egyetemen folyó kutatómunka megbecsüléséről tanúskodnak az egyetem professzorainak ajándékozott magas kitüntetések, a Kossuth-díjak, valamint az a tény, hogy a tudományegyetem József Attila nevét nyerte el.